
Het verhaal over de kreupele prins Mefiboset (2 Sam. 4:4) is niet alleen een aanknopingspunt voor een waarschuwing mensen met een lichaamsgebrek niet na te doen en te bespotten, maar ook voor de 'les' dat 'aanzien en grootheid niet altijd geluk medebrengen' en 'niet opwegen tegen gezondheid en blijmoedige onbezorgdheid.' (I.4.4, 42) Dankbaarheid past een mens voor de plaats hem door God toebedacht. Het 'vernedert iemand niet, dat hij in eene hut is geboren.' Jezus was 'geen aardsch koning en kwam niet om den menschen aanzien of rijkdom te brengen, maar om ze van de zonden te verlossen en voor den hemel geschikt te maken.' (I.2, 8)

Informatie over de vader van Mefiboset, Jonathan, de krijgsman, leidt tot een reeks opmerkingen over de oorlog. Jonge mensen, geïmponeerd door de 'fraaije, bonte kleederen, die blinkende wapenen en vrolijke muziek' van soldaten,⁷ worden attent gemaakt op de andere zijde van het soldatenleven. Krijgslieden zijn nodig om het vaderland te verdedigen, maar het zou beter zijn, wanneer er nooit oorlogen zouden zijn:

want de oorlogen kosten veel mensenlevens; – menig kind is daardoor reeds vaderloos geworden, menig huisgezin ongelukkig geworden. Als gij eens na een oorlogsgevecht op het slagveld de gewonde soldaten kermende zaagt nederliggen onder ontelbare lijken en u eens voorsteltet dat uw vader bij die gesneuvelden of gewonden ware – dan zoudt gij den zegen van den vrede gevoelen, en het rampzalige van den oorlog (...). (I.4.5, 39)

De vroomheid van de knecht van Abraham – hij bidt op zoek naar een vrouw voor Isaak (Gen. 24:12-14) – wordt aan Abrahams goede invloed op de man toegeschreven en leidt tot de conclusie dat 'degenen, die God liefhebben, en vereeren' ook hen 'met wie zij verkeerren, godvruchtiger maken.' (I.1, 78) Het bewijs wordt geleverd door Timoteüs die door het 'godvruchtig gedrag' van Paulus en Barnabas (Hand. 14:15-18) ervan overtuigd raakte 'dat zij Godsgezanten waren en niemand anders, dan Jezus, de belofte Messias en Verlosser was.' (I.4.11, 83)

De levensbeschrijving van Origenes bevat de vermaning de godsdienstige vorming niet bij de maatschappelijke vorming ten achter te stellen (2.1.2, 13); de 'biografie' van Augustinus een beschouwing over jongeren die na een opleiding 'inwendig slechter en armer' terugkeren in het ouderlijk huis (2.1.5, 38); de beschrijving van de jeugd van Francke een opmerking over kinderen die 'zonder daarbij na te denken of Gods tegenwoordigheid te gevoelen' plichtmatig hun gebeden uitspreken (2.1.11, 93).⁸

⁷ Is er sprake van 'couleur locale'? Kampen was een garnizoensplaats. In 1850, het jaar van publicatie van het *Christelijk feestboekje* (I.2), werd de militaire aanwezigheid versterkt.

⁸ De Duitse pietist A.H. Francke werd bekend vanwege zijn zorg voor verwaarloosde jeugd, die uitgroeide tot een groot pedagogisch complex: de Franckesche Stiftungen te Halle; zie onder: *Aanhangsel* 2.1.11.